

OKBV-studiereis New York

10-16 APRIL 2016

Het Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen (OKBV) deed van 11 t.e.m. 15 april 2016 inspiratie op in New York. Dit is het tweede deel van het verslag van deze studiereis.

VERY LIBRARY, COLOMBIA UNIVERSITY OF THE ARTS

De Avery Library is de op twee na grootste architectuurbibliotheek ter wereld en de belangrijkste van Noord-Amerika. De bibliotheek werd opgericht in 1890 en bewaart o.a. omvangrijke architectuurarchieven zoals een aanzienlijk deel van de archieven van Frank Lloyd Wright. Ze verzamelt boeken en tijdschriften over architectuur, kunstgeschiedenis, schilderkunst, beeldhouwkunst, fotografie, decoratieve kunsten, stadsplanning, real estate en archeologie. De bibliotheek bevat zowat 650.000 volumes in druk en ontvangt ongeveer 2300 periodieken. 40 procent wordt on site in de Avery bewaard.

Er wordt ook een omvangrijke kunstcollectie beheerd en heel wat zeldzame boeken. Zo bewaart de Avery ook het eerste westerse gedrukte boek over architectuur: *De Re aedificatoria* (1485), van Leone Battista Alberti, maar ook de klassiekers van het modernisme: Frank Lloyd Wright en Le Corbusier. Er is een indrukwekkende collectie van archieven en tekeningen; men schat het op zo'n anderhalf miljoen tekeningen en originele documenten.

We zijn erg nieuwsgierig naar de digitale programma's: de Avery Library digitaliseert unieke stukken en publicaties:

de 'Digital Surrogates'. Ze zijn medestichter van The Getty Research Portal, een online zoekplatform voor gedigitaliseerde kunsthistorische teksten. Er wordt ook aanhoudend heel actief aan werwing en verwerving gedaan van nieuwe archieven, zo ook van nog actieve architectuurbureaus. Men verwerft ook 'native digital' archief: zo worden er ook websites die niet langer actief zijn op het internet, toch bewaard! Dat zijn 'the Fugitive Materials'. We steken er ten slotte ook enkele nuttige tips op omtrent inpakken en bewaren van tekeningen.

COOPER-HEWITT LIBRARY

De Cooper Hewitt Smithsonian Design Library maakt deel uit van de Smithsonian Libraries, die collecties heeft op twintig verschillende locaties en in de eerste plaats voor de onderzoekers, curatoren en het personeel van de meeste musea en onderzoekscentra van de Smithsonian werken. De Cooper Hewitt Design Library is in de Verenigde Staten de belangrijkste bibliotheekcollectie over design en decoratieve kunsten van de Renaissance tot het heden. We worden ontvangen in een klassieke balieruimte. Er is een vrij klassieke (museum) bibliotheekwerking waarbij de ondersteuning van de museumwerking primeert. De bibliotheek fungeert ook als schoolbibliotheek voor

de School of Arts and Design van New York. Er wordt geen actieve promotie gedaan om het brede publiek naar de bibliotheek te lokken. De hoofdbibliothecaris, Stephen Van Dyck, heeft een deel van de kostbare werken klaargelegd om aan de Flemish librarians te laten zien. Van de totale collectie van 90.000 volumes zijn er circa 10.000 volumes die als special collections bewaard worden. Dit gaat van 15e-eeuwse manuscripten tot (vooral) 18e- en 19e-eeuwse publicaties.

De Smithsonian Libraries zijn heel actief op de sociale media: Facebook, Tumblr, Twitter, Instagram én YouTube. Zowel de communicatie, digitaliseringsprojecten, conservatieprojecten alsook de

catalografie worden centraal geregeld door de Smithsonian. De drie bibliothecarissen van de Cooper Hewitt Library kunnen zich dus volledig concentreren op collectievorming en op publieke dienstverlening, zowel met een leeszaalwerking als door het beantwoorden van referentie- en informatievragen via andere kanalen. Na de boeiende verhalen bij de zorgvuldig geselecteerde kostbare werken, bekijken we nog even het boekenmagazijn, met een rolreksysteem — op speciaal verzoek van Stephen — in bordeauxrood.

THE MORGAN LIBRARY

John Pierpont Morgan was behalve een succesvol bankier ook een gepassioneerd kunstverzamelaar die in bulk aankocht. Na diens overlijden



De Cooper-Hewitt library.

verkocht zijn zoon grote delen van de enorme collectie, maar behield de middeleeuwse en Renaissance manuscripten, incunabelen, historische en literaire collecties en prenten en tekeningen van Rembrandt. Die vormen nu de kern van de The Morgan Library & Museum, een complex van gebouwen in uiteenlopende stijlen. In 1991 werden die harmonisch met elkaar verbonden met een overdekte polyvalente open ruimte die, naar goede Amerikaanse traditie, geschikt is om allerlei (fondsenwervende) evenementen te organiseren. Recent voegde toparchitect Renzo Piano er nog kleinere paviljoenen in glas en staal aan toe omdat er een groot plaatsgebrek was.



De Morgan library.

Renzo tekende ook voor de inrichting van de leeszaal. De grote ramen moesten bij de constructie wijken voor een letterlijk en figuurlijk gesloten inrichting, volledig in functie van de bescherming van de kostbare werken. De tafels zijn zo ontworpen dat iets wegmoffelen quasi onmogelijk is, overal hangen camera's, de speciale collecties moeten vooraan bij de balie ingezien worden en er is één grote tafel om de grotere stukken te raadplegen. In het oog springen de houten boekenwiegens die in verschillende

Sinds de schenking van Morgan junior is de verzameling verder uitgebreid, o.a. met fotografie en hedendaagse tekeningen. The Morgan mikt daarbij op zoveel mogelijk unieke stukken, die nergens anders te vinden zijn. De collectie is ontsloten in de CORSAIR-catalogus. Vanuit de leeszaal vertrekt een lift naar de magazijnen, maar delen worden ook bewaard in een off side magazijn, én in de openbare museumruimten, ondermeer een editie van de

maandag tot vrijdag, maar men zou graag de uren ook uitbreiden naar de avonden.

De staf bestaat uit 2,5 VTE die elk hun specialisatie hebben. Er zijn ook enkele vrijwilligers en stagiairs. Zij bedienen gemiddeld 11 externe, vooral internationale researchers per dag. Die bestuderen vooral de eerder genoemde kerncollecties, maar ook op het archief met stukken van de Morgan-familie en de galerist (en 'zoon van') Pierre Matisse. Of ze de originele stukken dan wel kopieën te zien krijgen, hangt af van hun onderzoeksvraag. De bibliotheek voorziet ook scan on demand aan de hoogste standaarden in een eigen digitaal labo. Ze vraagt hiervoor een vergoeding die echter nooit alle kosten kan dekken. Grotere collecties staan ook online op hun website. De eigen medewerkers zijn ook grote gebruikers maar zij kunnen zelf in de magazijnen en mogen ook werken meenemen naar hun bureau.

MARQUAND LIBRARY, PRINCETON UNIVERSITY

The Marquand Art Library gaat er prat op een van de oudste en meest omvangrijke wetenschappelijke kunstbibliotheken

in de Verenigde Staten te zijn. Een groot deel van collectie is er in open rek beschikbaar, met daartussen studieplekken verspreid over vijf verdiepingen. Een andere deel van de collectie wordt off site bewaard: even verder op groene campus van Princeton werd een enorme high-density storagefacility gebouwd, die beheerd wordt door ReCAP: The Research Collections and Preservation Consortium van Columbia University, The New York Public Library en Princeton University.

Met een collectie van 500.000 volumes en een jaarlijkse aangroei van 15.000 stuks bedocumenteert Princetons kunstbibliotheek kunst en architectuur van de oudheid tot vandaag. Bijzonder sterk zijn hun collecties over middeleeuwse archeologie, Aziatische kunst en fotografie. In deze boekintensieve collectie gaat speciale aandacht naar de aankoop van rariora (40 procent van jaarlijkse budget) en facsimiles. Ook deze collectie wordt expliciet aangekocht met het onderzoeksdoel voor ogen. Deze onderzoeksfocus is de motivatie achter het absolute verbod om

“ ELKE BEZOEKER KRIJGT DE REGELS VOOR CONSULTATIE OVERHANDIGD EN ÉÉN ERVAN IS DAT MEN VOORAF DE HANDEN MOET WASSEN.

standen kunnen gezet worden en de zelfgemaakte (!) loodlinten. Opmerkelijk is dat er in de afgesloten inkom van de bibliotheek naast lockers (tassen zijn verboden) ook een wastafel is. Elke bezoeker krijgt de regels voor consultatie overhandigd en één ervan is dat men vooraf de handen moet wassen. Geen witte handschoenen dus in The Morgan.

Gutenbergbijbel die veilig achter glas zit.

Omdat een stuk van de collectie deel uit maakt van de museumopstelling, moeten gebruikers hun werken een dag op voorhand aanvragen. Consultatie, na goedkeuring van de aanvraag door de curatoren, gebeurt in de nieuwe leeszaal. Die is tot nog toe enkel overdag geopend van



De Marquand library.

boeken buiten de bibliotheek te nemen. Graduate students en faculty members kunnen wel binnenhuis boeken uitchecken naar een eigen werkplek — een van de 109 beschikbare study carrels die hen voor een academiejaar wordt toegewezen. Een groot deel van de ca. 100.000 jaarlijkse bezoeken gebeurt dus door studenten en onderzoekers verbonden aan Princeton zelf. Om extern onderzoek naar de Marquand collectie te stimuleren worden speciale library research grants uitge-reikt.

Een groot deel van de beheers-activiteiten worden uitbe-steed aan de centrale biblio-theek, waar het catalogiseren

en toekennen van plaatscodes, besteladministratie en budget-beheer, de boekverzorging en preservering etc. gebeurt. Dat maakt dat de 10 vaste stafleden tijd hebben voor onder meer de uitbouw van digita-liseringsprojecten, zoals het Cicognaraproject in samen-werking met de Biblioteca Apostolica Vaticana.

Bijzonder is ook dat de biblio-theek niet met onbetaalde vrijwilligers of stagiairs werkt. Ze kiezen er expliciet voor de 30-40 studenten die jaarlijks mee helpen de balie te beman-nen dat betaald te laten doen. Mogelijk zit hier de aparte filo-sofie van Princeton zelf hier voor iets tussen, waar er voor geijverd wordt om iedereen



information delivery

Hernieuw vandaag nog uw abonnementen via LM!

LM Information Delivery is één van de wereldleiders op het gebied van dienstverlening inzake abonnementen- & informatiebeheer. Onze diensten verhogen de efficiëntie, helpen tijd te besparen bij het terugvinden van informatie en optimaliseren het gebruik van uw e-bronnen. Onze ervaren klantendienst is klaar om een naadloze overdracht en vlotte hernieuwing van al uw informatiebronnen, zowel op papier als digitaal, te verzekeren.

Contacteer ons met een overzicht van uw informatiebronnen en laat ons het werk voor u doen!

zonder studieschuld te laten afstuderen.

THE PHILADELPHIA MUSEUM OF ART

The Philadelphia Museum of Art is een van de grootste kunstmusea van de Verenigde Staten en het eerste dat de bewuste keuze maakte om een bibliotheekcollectie uit te bouwen. De bibliotheek bevindt zich niet in het hoofdgebouw maar in The Ruth and Raymond G. Perelman Building aan de overzijde van de straat. In het gebouw bevinden zich, naast de bibliotheek, een café, een nieuwe bookshop, galeries en study centers. Als een van de grootste kunstbibliotheken in de Verenigde Staten bestaat de collectie uit ongeveer 225.000 boeken, veilingcatalogi en periodieken, van de 16de eeuw tot vandaag. De nadruk ligt op Europese, Amerikaanse en Aziatische schilder- en beeldhouwkunst, meubilair en decoratieve kunsten, wapenuitrusting, kostuums en textiel, prints, tekeningen en fotografie en tenslotte moderne en hedendaagse kunst.

De bibliotheek is er in de eerste plaats voor de museumstaf maar is ook toegankelijk voor externen. Jaarlijks ontvangen ze een 2600 bezoekers. De ruime, lichte leeszaal is tijdens de week vrij toegankelijk. Werken kunnen ter plaatse en online worden aangevraagd via de catalogus. Wil je stukken uit het archief bekijken, moet je een afspraak maken. Zoals alle bibliotheken die we bezochten is het een niet-circulaire collectie. Andere instellingen kunnen wel IBL aanvragen doen.

Aangezien het museum een private instelling is, wordt ook hier het budget grotendeels bepaald door fundings en endowments. Grote bedragen worden vaak geschonken met een nadrukkelijk doel, binnen het interessegebied van de donateur. Zo is er een endowment opgericht met een aankoopbudget voor boeken over

Italiaanse kunst of moderne kunst, maar is er ook een fonds waarvan het budget gespendeerd dient te worden aan conservatie en restauratie van de collectie. Om hun eigen collectie in de kijker te zetten, wordt vier maal per jaar een kleine bibliotheektentoonstelling in de leeszaal getoond.

Het Philadelphia Museum zet nadrukkelijk in op de digitalisering van hun bibliotheekcollectie om zeldzame stukken toegankelijk te maken voor onderzoek en onderwijs. Scrapbooks uit de archieven, zeldzame veilingcatalogi, boeken en efmerna over Europese /Amerikaanse decoratieve kunst en de eigen catalogi

“**ACHTERAAN WERD ER EEN WERKRUIMTE INGERICHT, LOUTER VOOR DE VERVAARDIGING VAN MAATGEMAAKTE CONSERVATIEDOZEN.**

van het museum zijn gedigitaliseerd en beschikbaar gesteld via het Internet Archive.

THE BROOKLYN MUSEUM OF ART

Het Brooklyn Museum of Art, het op één na grootste museum van New York, herbergt een van de oudste en meest uitgebreide kunstbibliotheken van de Verenigde Staten. De bibliotheek- en archiefcollectie wordt al sinds 1923 opgebouwd en is zonder meer imposant: 300.000 volumes, waaronder 50.000 records in special collections, 40.000 kunstenaars- en institutionele mappen, ongeveer 50.000 foto's en twee strekkende kilometer aan archieven.

Inhoudelijk is deze collectie sterk georiënteerd op Noorden en Zuid-Amerikaanse kunst, Afrika, Azië, het oude Egypte en de Islam. In 2007 werd het Brooklyn Museum of Art uitgebreid met het Elizabeth A. Sackler Center for Feminist Art. Een jaar voordien, in 2006,

had het museum samen met twee andere toonaangevende kunstbibliotheken in New York (The Frick Collection en The Museum of Modern Art) tevens het New York Art Resources Consortium (NYARC) opgericht. Die samenwerking resulteerde o.a. in de oprichting van ARCADE, een gezamenlijke 'klassieke' online catalogus (800.000 records!) met links naar: WASONLINE, de online catalogus van het Metropolitan Museum of Arts; artlibraries.net; en een online platform (<http://www.nyarc.org>) waarop de resultaten van het continue onderzoek naar de meest innovatieve technologieën voor digitalisering en webarchivering te zien zijn.

Het Brooklyn Museum of Art beschikt over een doordacht digitaliseringsplan, uitgevoerd door een vijfokoppige afdeling Digitalisering. Men merkt er dezelfde tendens op als elders, namelijk dat digitaliseren eigenlijk magnetisch werkt: hoe meer eyeballs een gedigitaliseerd werk online krijgt, hoe meer vraag er komt om ook de originele versie in te kijken.

Wij kregen in het museum ook de recent vernieuwde opstelling 'Connecting Cultures: A World in Brooklyn' te zien. We zagen er duidelijk dat men naast de museumcollectie ook de bibliotheek- en archiefcollectie op innovatieve wijze beschikbaar wil maken voor het publiek en dat hierbij nauw wordt samengewerkt tussen de museumcuratoren en

het bibliotheekpersoneel. Zo kreeg bijvoorbeeld de doorbladerbare interpretatie van de Brooklynse kunstenaar Eric Doeringer een plaats naast het originele kunstenaarsboek *Records* van Ed Ruscha (1971) en maakte men met een compilatie van archiefphoto's een visueel aantrekkelijk overzicht van de museumgeschiedenis.

Dat de bibliotheek niet enkel inzet op een preservatiebeleid door de realisatie van haar digitaliseringsplan, maar zeker ook oog heeft voor de conservering van het fysieke materiaal, werd ons snel duidelijk tijdens een bezoek aan het imposante, verzorgde en vernieuwde bibliotheekmagazijn. Achteraan werd er een werkruimte ingericht, louter voor de vervaardiging van maatgemaakte conservatiedozen. Daarnaast heeft het museum ook enkele papierconservatoren in dienst die verantwoordelijk zijn voor de museumobjecten uit papier, maar daarnaast ook mee instaan voor het behoud van de bibliotheek- en archiefcollectie.

Ria Verstappen, An Labis, Eva Wuyts, Ute Staes, Inneke Daghelet en Birgit Ansoms

> Wil je de foto's van de studiereis naar New York bekijken? Dat kan, via: <https://www.flickr.com/photos/vvbad/albums/72157667590761173>



Het Brooklyn Museum of Art.